

Jü Carta Hebreommeu Jiojteri

Dios ä Üusihua bétana nok-la

1 ¹Dios juebénasi noksulatukay yún kaa nanäla machisi júnak táapo täbui taahuarimmechi, jume áchayhuarimmehui, profetam huämi. ²Én ímëi taahuarim chúkula huëpo ä üusihua huämi, itou nok-la. Íkái éntok ä yö yáaka sîmeta ä mámpo tójjak; ániata éntok áapörík béchïbo yáuhuak. ³Áapo ájária jü bélojkosi sîmek béppa Diosta ujoyória, éntok tua alëbenna sîmeku, sîme ániat ayukamta jíapsitua, sîmeta tútti jípure ä nok úttiärayi. Éntok Áapo mukuka sîmek béppa túlisi itom báksiak, kaa tü yáarim itom úuhuaaka. Huanäi ámani jikat jü tua yörisi machik bátam bétana yejtek.

Jü Usiari ángelesim béppa chë yörisi maachi

⁴Íari béchïbo ángelesim béppa chë yörisi machisi tahuariahuak, éntok bempörim béppa chë yörisi machi téhuam mákhuak, tua Diosta ä üusi béchïbo. ⁵Bueituk, ¿jauhueysu Dios jabe ángeltau ínel jiaahuak:

Émpë ín Üusi;
ínapone én em Áchaytaka
taahua?

Éntok kétchi:

Ínapone én áa béchïbo
áchayhuari;
áapo éntok ín üussitunake.

⁶Éntok kétchi, juka kësam huérita ániau kóm bíttuaka jume ángelesimmeu ínel jiaahua:

Tónommeyem áu jápteka ä yöre.

⁷Jume ángelesim bétana éntok kët ínel jiaahua:

Ä ángelesim jekata bénasi
johua;

jume nésauta ä joriame éntok
táij bétemta benamme.

⁸Éntok ä Üusi bétana ínel jiaahua:

Dios yörisi machi bankopo
káteka, jíbapo béchïbo
nésahue,

éntok jü kuta em réytaka
áy nésahueu huitti lútula
huéeka bíttu.

⁹Juka lútula jíapsihuamtë nákke;
të juka kaa türík éntoke kujti
eäke kaa huáatia.

Íari béchïbo Dios enchi áma
yeu píuhuak.

Jü em Dios éntok musäla
machisi al-leehuamta enchi
mákka,

em jáläim béppa.

¹⁰Entok íkái két nooka:

Empo, Señor, sìmeta naatëpo
buíatë yáhuak;

jü téhueka junne em
mámamme yáari.

¹¹Íri lütinake, të empo jíbapo
béchïbo tahuanake;

jü huate éntok súpem bénasi
moynake.

¹²Entok huépul súpem bénasë
nat am tóttianake,

éntoke chúkula täbui
bemela súpem béchïbo am
nakulianake.

Të empo katë täbuiasi
tahuanake, entok em
huásuktiriam katim lütinake.

¹³Bueituk jauhuey taaposu Dios,
jábe ángeltau ínel jiaahuak:

¿Ímire ín bata bétana yejte,
jume enchi bej-reka kateme em
guókim bétuk nee am órëu
tájtí?

¹⁴¿Jachum kaa espíritu áusüli,
jume Diosta tékilpo aneme? Ímëri
juka jínëurita mabetnakeme bem
anianakë béchïbom äbo bíttuari.

Jü buere jínëuria

2 ¹Huäri béchïbo, úttia
tüisi át suaka itom ä
bínnaکہhui, juka Diosta noki itom
jikkajakähui, juka itom súalëu kaa
koptiä béchïbo. ²Bueituk jü noki
ángelesim nokakäu huitti taahuak;
entok jume Diosta béj-reka ä
nésauri kaa bem yáakäu, lútula
éehuäpo júne két bette noki ámet
chúppuk. ³¿Jáchisute áma yeu
sákanake jáni? ¿Juka jínëuriata
tüisi yörisi machik kía kaítäpo
bichäteko? Jü Señor fári bétana

bát ä nookak, kësam huëpo;
jume ä jikkajakame éntok itom ä
téjhuak. ⁴Ínëli Dios ä lütüriatey
ámemaki. Jume señaalim entok
buéresi huëpo kaa täyahuamta
entok obiachik kara johuamtam
johuay. Espíritu Santo éntok ámet
ä näikimtey, ä éä pámani.

Jü yore jínëihuamta yáakame

⁵Bueituk Dios kaa jume
ángelesim mámpo ä tójjak, juka
ánia äbo huémta; fári bétanate
náu ettejo. ⁶Të séjtul huëpo senu
nookak, Diosta noki jiojteripo ínel
jíaka:

¿Jábesa jü yoreme em áu
huáatinakë béchïbo,
entok jü yoremeta üusi em áu
yéebijnakë béchïbo?

⁷Íkäre yáaka ángelesim beu chë
ili bétuk ä tahuariak.

Ä yörinäu éntok simek béppa
ujyorike ä coronatuak.

Éntoke juka em yáakäu simate
ä mámpo tójjak.

⁸Simate ä guókim bétuk
tahuariak.

Bueituk ínëli sìmeta áa bétuk
tójaka, kaita yeu bëaka, sìmeta áa
bétuk tahuariak. Tëte ketune kee
jee ä bitcha, juka sìmeta áa bétuk
tahuanakemta. ⁹Tëte huákái
bitcha, juka ángelesim násuk ili
bétuk tahuariahuakamta. Jesús
ä yörihuäpo entok simek béppa
ujyorik coronatuahuak. Jiokot
áu ä sikäpo muukuk, bueituk
Diosta sìmem náké béchïbo
kókkohuamta nüka.

¹⁰Ínëli türiakay sìmeta
áttiakamta béchïbo, bueituk
áapörík béchïbo sime aayuk. Ä

üusim simek béppa ujjorikum am huéria báreka, jum jiokot anhuäpo yúmalasi ahuä nütuak, juka jínëuriata áme béchibo yáakamta. ¹¹Bueituk Dios santosi jíapsihumta yore makame, entok jü santosi jíapsihumta mabetame. Simetakam hupulaik jíba achayek. Huäri béchibo jü Diosta Üusi kaa ámey tihueka am saila rókka, ¹²ínel jíaka:

Em téhuamne ín sailammeu noknake,
entokne yún emo náu tóijlame
násuk himnomne emo
béchibo buiknake.

¹³Entok júchi ínel jiaahua:
Ínapone át éenake.
Júchi éntok bemelasi ínel jiaahua:
Éni ínapo, entok jume usim
Diosta nee mákakähui.

¹⁴Jachin jume usiarim náu áchayek takaapo entok ójbopo am nanälaitukä bénasi, áapo két takaapo entok ójbopo ánëli áu jípurek. Bueituk ímí huämi ä mukukäbey, juka kókkokhuamta núk kátekamta kaítäpo tahuariak. Íri béja jü diablo. ¹⁵Huanäi kaítäpo am yáaka, áma yeu am huíkkek, jume simem kókkohumta májhueka áa bétuk emo jípureihum, bem kókkou tájti. ¹⁶Bueituk tua lútüriapo kaa jume ángesim aniak, ál-la jume Abrahamtat yeu kat-riam. ¹⁷Íäri béchibo úttiatakay, simeku ä sailam benatunakähui. Ínëli yore nák jiokolihumta jípureka huitti tiöpopo chë néshue, Diosta néshui joaka, entok juka pueblopo kaa türik bem yári am úuhua. ¹⁸Bueituk áapo két jiokot

ansuk, kaa tühuapo jöbilahuaka. Íäri béchibo áapo úttiata jípure, jume kaa tühuapo jöbilahuame ania béchibo.

*Jesús Moiséjta béppa
chë yörisi maachi*

3 ¹Juntuksan Cristopo itom hermaanom yeu púarim, téhueka bétana núnutaka jíapsame, áachem suuhua, jü apóstol entok tiöpopo buere yäutat itom át éäpo, Cristo Jesústachi. ²Áapo kaakun bíchaa áu náyoteka ä yuktiahuaka páman jíba áu nüka, entok Moisés kétchi ánëli, simekuu jum Diosta jóapo. ³Bueituk íri, Moiséjta béppa buéresi yörihuaka bít-hua, jachin jü kárita yáakame chë yörihuaka bít-hua, jü kárita béppa. ⁴Bueituk jábe ä yáala, juka kári yáataka kátekamta; të juka sime ayukamta, Dios ä yáuhua. ⁵Lútüriapo Moisés simeku kaa áu náyoteka tekpanuak, jum Diosta jóapo, ä sáyhuaka pámani. Íri lútüriataka taahuak, áa bétana tüisi nokaka. ⁶Të Cristo usiaritaka ájária, entok kárita béppa lútüriata jípure. Íri kári éntok ítapote ájáriam, bueituk ítapo itom mabetakäu kaa ito náyoteka ä ériakátek itom jiapsäu tájti át éaka, entok juka jita boobít-huäpo ito jábeleka.

Diosta pueblo jimyoreria

⁷Huäri béchibo, jü Espiritu Santo ínel jiaahua:
Bueituk empo ä nokäu én
jíkkajáteko,
⁸katem enchim jíapsim
námakasi johua,

júnak-riapo jume Diosta
béj-reka ánia bueka päriapo
jiöbilahuaka ayukame bénasi.

9 Ímirim nee jiöbilak, jume
enchim áchayim.

Nechim jiöbilak nee áma
yumäu jüneria báreka.

Huanärim juka ín yáakäu
bitchak, cuarenta
huásuktiriampo.

10 Íari béchibone ámeu
öomtek, huamei nát tómti
katemmehui, ínel jáka:
“Jíbem náa kannake, enchim
jiápsipo kaa yánti éaka,
éntokem ín böom kaa täya
báare.”

11 Huäri béchibo ín öomtëu bát
kéchakane ínel jiaahuak:
Kaibum áman kimunake jum
inot jimyorehuäpo.

12 ¡Áachem suuhua!

Hermaanom, enchim násuk
kaabe kaa türik jiápseka kaa ä
súaleka áu náyotenake, jum Dios
jiápsamta súalhuäpo. 13 Ál-lem
chikti táapo kuttílasi náu nooka,
ketune tiempota jípureka,
bueituk ínëli kaabe enchim násuk
námakak jiapseka annake, kaa
türikuu baítaütaka. 14 Bueitukte
Cristotamak ä áttiak, juka áa
bétana itom jipunakëhui kaa ito
nayoteka itom naatekäpo bénasi.

15 Én éntok íkai nokhua násuk:
Eme ä nokaü én jikkajakäteko,
katem enchim jiápsim
námakasi johua,
jume júnaköri nee
öomtituakame bénasi.

16 ¿Jábesamme, jume ä
jikkaijsuka, ä öomtituakame?

¿Jachum kaa síme jume Egiptopo
Moiséjtamak yeu sájakame?

17 ¿Jábemmaksu cuarenta
huásuktiapo omtey? ¿Jachu kaa
jume Dios bejrim yáakammaki?
Ímëi bem takahuam éntok ánia
see päriapom huátteka kókkok.

18 Éntok, ¿jábemmeusu ä noki bát
kéchaka am téjhuak, kaa áman
am kimunake tíaka, jum áamak
jimyorehuäpo? ¿Jachu kaa jume
ä nésahui kaa yáakammehui?

19 Éntokte am bitchak, kara áman
kimuka am tahuakahui, kaita bem
súalëra béchibo.

4 1 ¡Átte suaka Diosta
máujnake! Bueituk jachinai
junne jü jimyorehuäpo kimu
báahuaka boobit-huame, huate
enchim násuk aneme kara ä
jájameka tahuanake. 2 Bueituk itou
két jíba ánëli nok-ri, jü bemela
noki bempörimmeu bénasi. Të jü
noki bem jikkajakähui, kaitapo
taahuak, juka Dios éehuaamta
kaa am jípureka béchibo, jume ä
jikkajakame. 3 Të ítapo ä súaleme
áamakte áman kimula, jum
jimyorehuähui, ä jákã pámani:

In omtëune bát kéchaka am
téjhuak,
kaa áman am kimunake tíaka
jum jimyorehuähui.

Éläposu juka tékilta béja
chúpasulatukay jiöbe, juka ániata
naatekäpo naateka. 4 Bueituk
séjtul huëpo jimyore taahuata
bétana ínel jiaahuak:

Dios jimyorek síme tékilta
yáasuka,
jum guoy búsan taahuata
huëpo.

5 Éntok ímí júchi bénasi:

Katim áman kimunake, jum ín jimyorehuähui.

⁶Huári béchibo, ketune huate bëye áman bem kimunakëhui, entok këtchi huame bát bemela noki ámeu nokhuakammehui, katim áman kiímuk, nésauta kaa bem yáakä béchibo. ⁷Én éntok júchi taahuata yétchak éni, ínel jíaka: Chúkula tiempota simsuko, Davidta huam, ínel jíayhuäpo:

Eme ä nokäu én jíkkajakátek, katem enchim jíapsim námakasi johua.

⁸Bueítuk Josué juka jimyore taahuata am mákakáteko, kaibu júchi täbui taahuarita bétana nok éiyey. ⁹Huári béchibo ketune jimyore taahuari áma tahuala, jú Diosta pueblo béchibo. ¹⁰Bueítuk jú Diostamak jimyorehuäpo kibak-lame, két tékilta yáasulataka jimyore. Dios két alë bénasi jimyore, ä tékil yáasulataka. ¹¹Ámante kimu báreka éenake, jum jimyorehuäpo; bueítuk kaabe áma áu náyotenake, huámëi bénasi, jum nésauta kaa johuäpo, kaa türiku.

¹²Bueítuk jú Diosta noki jíapsa, entok símeku áma yuuma, entok síme kúchirim náu bíchaa buahuiakame bénasi chë mékka tájti ára jita chúkta. Jíapsichi entok espíritut junne ára kibake, óta tónoapo entok tuétanompo junne; entok juka yorem éeri jíapsipo ayukamta júneria. ¹³Jü yáataka ayukame ä bíchäpo kara éсотu, entok síme súpe joaritaka étapori ä bíchäpo. Huáahui lúl-late jápteка yeu ä buíjnake, itom yáalähui.

Jesús jú buere sumo sacerdote

¹⁴Én éntokte ä jípure, juka sumo sacerdoteta, téhuekata béppa jikau sikamta, Jesús jú Diosta Üusi. Áapörík súalhuápote jíba annake. ¹⁵Bueítuk iri sumo sacerdote ára itom jioleka ára itom ania. Júneyia ítapola kara itom áma yumähui. Áaposu két ito bénasi kara áma yúmam ténaka jiöbilahuak, të áapörikut jú Dios bejri kaita át aykay. ¹⁶Áute rúktinake, tüisi át jíapseka, Diosta yörisi kátekäpo, juka nák jiokolihuamta jajam báreka, entok Diosta túhuapo kaita bëaka jiokot anhuäpo yore aniamtahui.

5 ¹Bueítuk síme sumo sacerdote yoremem násuk yeu púari, áme béchibo obisi an íaahuaka Diosta bétana núnuri, juka Diostau bíchaa näikiata entok animaalim ójbo, jume Dios bejrim béchibo ä yáa íahuaka. ²Bueítuk yánti áu nüyeka ára am

(Hebreos 5:4)

boobinnake, jume kaita täyaka kaa tühuapo emo näyotelame entok kaa suasi emo nüyeme, jünéaka áapo két áme Bénasi kaa úttiaka jíapsihuäpo áu innéaka.

³Júneli juka Dios bejri áapörikut éntok yoremraatat ä ayuka béchibo, úttia ili kabarata mäaka Diostau bíchaa ä näikianakëhui, yoremraata béchibo entok áapo béchibo.

⁴Bueituk kaabe kia ínel ä éä béchibo tékilpo áu úttilebo báanake, ál-la hua núnuritaka Diosta bétana yuktiari, Arónta núnuhuaka Bénasi. ⁵Júnëli kétchi Cristo jum símek béppa ujyoriku kaa áu úttilek, juka sumo sacerdote tékilta áu mákaka, ál-la hua ínel áu jíakame:

Émpë ín Üusi;
ínapone i taahuarit enchi
usiak.

⁶Bueituk kétchi sékána ínel jiaahua:

Émpë tékil sacerdoteta yúu
tútti jonake,
Melquisedecta yoremempo
jometaka yö yáatuká
pámani.

⁷Të Cristo ímí buíapo jíápsaka, jikot éaka nookak, ópuam guötiaka hua úttiata jípuremtahui, ä muknakepo ára ä jínëumtahui. Ínëli éntok íäri béchibo jíkkaijtuk, yörisi májhueka. ⁸Usiaritaka junne, jikot ä anë násuk, nésauta ára joaka taahuak. ⁹Entok yúmalasi chúpemta mákhuaka, juka jíbapo béchibo jínëuriata yáuhuak, símem ä nésahui jo báareme béchibo. ¹⁰Huanäi Dios ä jünëriatebok, sumo sacerdote

tékilta ä mákaka, Melquisedecta gentepo jometaka yö yáatuká pámani.

*Jínhua maachi, jü Diosta
súaleka ä tóijhuame*

¹¹Íäri bétanate yún ára jita nooka, të obiachi jünakiachisi ä nok báahuäpo, enchim kaa huitti jíkkajä béchibo. ¹²Bueituk eme béjem huatem ára majtia éiyey, bueitukem béja yún tiempota huéria. Të ketune bëye jü enchim majtianähui, juka chë kaa obiachik Diosta nokpo bát huémta. Éntokem ínëli kaa áma yúmaka tahuala, ili usita lechim jëyë Bénasi; bueituk karem buáhuamta buäye. ¹³Síme jume ketune lechi jëyeme ketim jee árahue, jum lútula huémntat jüneeahuäpo; bueituk ketunem ili uusim. ¹⁴Të jü bette buáhuame jume yötulame béchibo. Ímëri jum élaka jita johuäpo emo majtialataka, akim ä jünëria, juka jüneeahuamta, tühuata entok kaa tühuata bétana.

6 ¹Huäri béchibo, juka bát itom majtiahuaakau huamte sákasuka, Cristota bétana huémnta yúmalasite bát bíchaa át jíapsi báreka éenake. Katte júchi ito ä majtianake, juka téta nahuata júchi yecham ténasi entok juka tekil mukiaapo hueme kókkko huaú yore hueriame. Të jü Diostat éehuame íri jü jíapsi kúaktihuame, ²jü batóhuamta bétana yore majtiahuame, jü jábetat béppa mámteka Diostau ä nok-riahuame, jü kókkolam jíabitëhui, entok jü bette noki

jíbapo béchïbo chúpanakeme. Bėjate simeta íkái täyasula. ³Entokte íkái yáanake, lútüriapo Diosta júnel éayo.

⁴Bueituk karam jájamtuka tatahua, jume séjtul machiriata mabetakame, jü jikattana Diosta tü éeri bem jihuekäu entok Espiritu Santota huam bem mabetakähui, ⁵Diosta tü noki entok juka úttiäraata ánia äbo huémntat jihuekame. ⁶Ímëi amáu nóttekame karam júchi bemelasi jíapsi kúakte, juka Diosta Üusi bempörim béchïbo júchi bemelasi kúrusit poponteboka, júchi simem ä junnerianakë béchïbo. ⁷Jü buía juka yúkuta juebénasi kóm huáttemta jëyeme, entok júya sfarita yoyötutuame, türi takaka jume buíata tekipanuame béchïbo, iri buíya Diosta tühuam mabeta. ⁸Të jü buía huíchata entok táchïnota sisiuriame kaa türina; chúkula bette noki át chúpahuaka táana.

Jü bobithuame huitti ehuäpo itom jipurëhui

⁹Én éntok, eme nákuhame, huittite jüneya juka jita chë türiaka bétana, jínëuriata jípureka, éläposute ínëli nooka. ¹⁰Bueituk Dios tü éehuäpo lütüria páman jíba aane; áapo kaibu ä koptianake, juka tékilta áapörík nákeka enchim yáakähui, jume Diosta bíchäpo santosi emo nüyeme béchïbo; éntokem ínëli ketune jita am joria. ¹¹Tëte enchim hueuhuëpulammet ä bít péiya, juka jíba enchim joähui kaita yeu bëaka enchim

jiápsau tájti, juka huitti éaka boobit-huamta. ¹²Bueituk jü óbera kaa enchimmet ayunake, ál-lem huame Diostat éaka tekipanuame entok ínëli jume yánti éaka juka Diosta nokakäu mabet báareme. Ímëi bénasem emo nü báreka éiya.

¹³Bueituk júnakoy Dios juka Abrahamta mabetnakëu ä mák rókaka nookak. Të kaabeta áa béppa chë yörisi machik téhuak, nokta yéchä béchïbo. Huanäi áapo áu bát kéchaka nokta yétchak, ¹⁴ínel jíaka: “Ínapone tua lútüriapo juebena tühuata enchi máknake, entokne jume emót yeu katnakeme buéresi am bürurianake.” ¹⁵Ínëli yánti éaka ä boobícháihuik. Huanäi ä jájamek, juka nokta yéchapo áu nokhuakamta. ¹⁶Bueituk jume yoremem tua lütula huëpo jábeta chë yörisi machik bát kéchakam nokta yéecha. Huanäi jü noki bát kéchahuakame lütüriataka chúchupe. ¹⁷Íäri béchïbo, juebénasi Dios kálakosi ä bittebo báreka, jume ä mabetnakeme béchïbo juka yörisi machik bát kéchaka nokta máktaka bem boobícháihui, ínëli yúu tútti ä lütüriatebok, juka yörisi machik bát kéchaka ä nokakähui. ¹⁸Bueituk ímëi guoy huëpo kara täbuiasi yáatüpo, Dios kara ára nókichi. Ímëte úttesi jíapsi jóotehuamta jípure, áu rúkteka áapörícut boobícháihuime. ¹⁹Íkäite nülatoka itomak ä jípure itom jíapsi béchïbo, barco ancla tenasi. Íri éntok áman téhueka tiöpopo velota bia tájti yúmala.

20 Ímìri Jesús bát áman kibakek ito béchìbo, jìba béchìbo sumo sacerdote yáataka, Melquisedecta gentepo jometaka yò yáatukä pámani.

Melquisedecta sacerdocio

7 ¹Íri Melquisedec Salempo rey, yörisi jikat Diostau sacerdotetukay. Abrahamta nankirika yeu siika, nássuahuäpo reyesim kobalataka ä yebisiseyo. Huanäi juka Diosta tü eäu ä mákkak. ²Huanäi Abraham nássuaka jum simeta ä kobakäu áapörìk diezmota mákkak. Jume Melquisedecta téhuam éntok ínèlim jiau báare “tua bát lútula huëpo rey”; entok Salempo rey, ìri éntok yánti jíapsihuäpo “rey ti jiau báare”. ³Kaa áchayek, kaa áiyek, entok áapat kat-riam júne kaa jípure; jita táapo ä naatekäpo júne kaa taahuarim jípure, entok jákun tájti ä jíápsakäu junne. Të ä jíápsäpo Diosta Üusi bënna, entok yúu tütti sacerdocio tékilta jípure.

⁴Tüisem át suaka ä bitcha, juka buéresi yörisi maachi. Íkari jü Abraham áchayripo huéeri, jum nássuahuäpo ä kobakäu diezmota ä mákkak. ⁵Tua lútüriapo jume Levíita usiarim tékil sacerdociota mabetak, entokim nésauta jípure, pueblopo diezmom bem nünakë béchìbo, leyta jíä bënasi. Ímëi bem saylahuam, éláposum bempo két Abrahamtat yeu sákala. ⁶Të Melquisedec jume áapat kat-riammak kaa huéritaka junne, entok kaa Levitammak näikiatukay. Të júnentaka junne, Abrahamta bétana jume

diezmom mabetak. Huanäi huaka Diosta bétana mabet báahuamta jípuremta, Melquisedec Diosta tü eäu ä mákkak. ⁷Kaa yún nokhuäpo síme jüneiya: jü chë ilitchi jü chë yöta bétana Diosta tü eäu mabeta. ⁸Të tua lútüriapo ímï buíapo jume yoremem kokókkome diezmom mamabeta; të huämi éntok senuk bétana nooka, ketune ä jíapsähui. ⁹Entok ínëli jíayhuäpo, Levíi Abrahamtamak diezmom béjtuak, entok áapo két diezmom mabeta. ¹⁰Bueítuk Levíi ketune kee jee yorei Abrahamta, juka Melquisedecta ä nankiseka yeu ä siiko.

¹¹Bueítuk juka levíita sacerdocio tékil yúmalasi áhuä jípureyo, ¿jatchiakasu jita áma bëye bënasi täbui sacerdote áu tóboktia, bueítuk ikäi bétuk jü yoremraa leyta mabetak, Melquisedecta gentepo jometaka yò yáatukä pámani? Entok, ¿jatchiaka kaa núnuhuak, Arónta gentepo jometaka yò yáatukä pámani? ¹²Bueítuk jü tékil sacerdocio kúaktiahuakatek, két úttia juka leyta kúaktianähui ä yáa béchìbo. ¹³Jü íari bétana nokhuakame täbui tribupo joome; të ímëi náu huéerim juka tíöpopo altar tékilta, kaabe ä yáuhuak. ¹⁴Bueítuk jünakiachisi täyahua, jü itom Señor Judáta familiapo huéritaka. Íari bétana éntok Moisés kaita nookak, tékil sacerdociota ä jojoaí bétana.

¹⁵Íri éntok chë júne jünakiachisi täyahuak, të jábe Melquisedecta bénaaka áu tóboktiakátek, juka tékil sacerdociota täbuiasi joaka.

16Kaa yorem ley chúpata hué páman yáataka bem familiapo huéritaka áma yeu sákalame, ál-la kaa ä muknakepo úttiata jípurëhui. **17**Bueituk áa bétana nokhuaka täyahua:

Émpë jíbapo béchibo
sacerdote,
Melquisedecta yoremraapo
jometaka yö yáatukä
pámani.

18Íari béchibo jü nésauri bannaataka huéri kaitäpo taahuak, kaa úttiata entok kara jita ä joai béchibo. **19**Íneli jü ley kaita yúmalasi yáhuak. Íneli naate jü chë türi boobit-huame; fári béchibote Diostau rukte.

20Íri kaa kía yáahuak, ál-la jü noki yörisi machika bát kéchahuaka yáahuak. **21**Bueituk jume huate sacerdotem kaita noki yörisi machik bát kéchahuakam áma yeu púahuak. Të یری, juka yörisi machik bát kéchakame ínel áu jiaahuak:

Jü Señor yörisi machik bát
kéchaka,
kaibu amáu bíchaa kúaktinake:
“Émpë sacerdote jíbapo
béchibo,
Melquisedecta yoremraapo
jometaka yö yáatukä
pámani.”

22Íari béchibo Jesús juka nokta náu tütehuäpo chë türík, ä lütüriatunakë béchibo, áu bát ketchak. **23**Jume huate sacerdotem éntok emom büruriak, bueituk bem kókkö béchibom kara naa búrujti át kaatey. **24**Të یری, jíbapo béchibo jíapsaka, sacerdocio tékilta jípure, kaa

lülütemta. **25**Huári béchibo kët jíbapo béchibo ára am jínëu, jume áapörík éä páman Diostau rúkteme, huanäi jíapsaka kaa chúkteka áme béchibo Diostau am nok-ria.

26Bueituk یری sumo sacerdote ito béchibo türiakay: huépülsi áu nüyeka, kaa juënak éaka, jita chicha machi kaa át cháchätu. Juka kaa türík johuä násuk sékana áu jípure, entok téhuekata béppa chë mejikat tóboktiari.

27Juka jiokot éhuamta kaa chíkti táapo jipurey, jume huate sumo sacerdotem bénasi. Ímëri bát juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, bem kaa tü yáarim béchibo, chúkula éntok jume pueblota yáarim béchibo. Íkari Jesús séjtul jíba ä yáhuak jíbapo béchibo, Diostau bíchaa näikiapo áu tójaka.

28Bueituk jü ley nokta chúchupa, sumo sacerdotem áma joaka, yoremem kaa úttiakame; të jü noki yörisi machika bát kéchari, leytapat chúkula huéeka, jü usiari kaita áu bëyeka yúmalasi yári jíbapo béchibo.

*Jesús násuk huéeka
bemela nokta tüteme*

8 **1**Én éntok türi jióbe, jü tua bát huéeme itom náu ettejhuasakäpo, jü sumo sacerdote itom jípureu, téhuekapo buéresi reytaka jojuhuäpo bátatana yejtek. **2**Diosta káripo tékilta johua. Huári kári tua lütüriapo tabernáculo. Íkari jü Señor ä tóboktiak, kaa jü yoreme. **3**Bueituk síme sumo sacerdote juka leyta jíá páman áma yéchari, juka Diostau bíchaa

näikiata entok jume kaa tü yáarim béchibo kabaram súahuamta ä yáanakë béchibo. Íari béchibo úttia áapörík két jita huériaka Diostau bíchaa ä kíktenakëhui.

⁴Ä ínëlituk ímí buíapo anëtek, katchan júne sacerdotetu éiyey, jume sacerdotem ketune ímí anë béchibo. Ímëi juka Diostau bíchaa näikiatam jojoa, leyta jfä pámani.

⁵Të ímëi ä johua, juka téhuekapo johuamta bénnak. Íri éntok mamatuahuaka jékkaataka bíttu, juka Moiséjta ä téjhuaahuaka pámani. Tabernáculota ä yáa sáuhuek, ínel áu jíaka: “Tüise át suaka ä bitcha; huanäre ánëli ä yáanake, tua alë bénnak, júya káupo em ä bíttuahuaka bénasi.”

⁶Të ëni chë tüiri tékiata máktaka ä johua, bueítuk Áapo yoremta entok Diosta násuk huéiyek, juka chë yörisi machik nokta náu tütehuamta yáa báreka. Íri éntok yáataka óorek, juka chë türík nokhuaka boobít-hua pámani.

⁷Të huári bát huéeme türika yeu sikátek, tua lütüriapo kaibu jariu éehuay, jum guosa huëpo ä yáanähui. ⁸Bueítuk kutti ámeu nonokak, ínel jíaka:

Én éntok béja taahuarim äbo huéiye, jü Señorta jíä bénasi. Nokakane nokta bemelak náu tütehuamta yéchanake, Israel entok Judáta gentemmaki.

⁹Kaa juka nokta náu tütehuamta bem áchayimmak ín yáakä bénasi, ál-la jü júnak taahuarimmet mámpo am buíseka Egipto buiärapo nee yeu am huíkekäpo bénasi,

bueítuk bempom juka ín noki náu tütehuakapo, ámanim kaa aayuk,

jü Señor ínel jiaahua:

Ínapone bempörim kía tójjak.

¹⁰Huári béchibone juka nokta náu tütehuakamta yáanake, jume Israelta gentemmaki. Entok két ínel jiaahua jü Señor: Chúkula huámechí taahuarimmet, jume ín leyimne bem kóba súahuapo órenake, entokne bem jíapsimpo am jjojtenake.

Entokne áme béchibo

Diostunake;

bempo éntok ín pueblotunake.

¹¹Entok kaabe tábuik

majtianake,

áamak aani junne, ínel áu jíaka: Señortë täya.

Bueítuk simetakam nee

táyanake,

bempörim násuk jü chë ilitchi éntok jü chë yötau tájti.

¹²Jum bem kaa tü yáarimpone

am jioekorinake;

entok jume bem kaa tü

ayulammehui,

kane éntok ámeu huáatinake.

¹³Bemela noki náu tüterita

jiäpo, juka bát huémta öra tía

báare. Huanäi ínëli jü öratata

tahuame momoye, entok sep jëla kaitatunake.

*Jü buíapo entok
tehuekapo santuario*

9 ¹Én éntok, jü bát huéeka noki náu tütehuame, Diosta yöri béchibo nésauta jípurey, entok jü kári ímí buíapo Diosta

áma yörihuäu yáatukay. ²Jü tabernáculu éntok ínëli órekay: násuk áman náikimtetaka, jum bát huëpo, véelota bía huam bíchaa santosi täyahuay. Ímirim órekay, jü candelabro, jü mesa entok jume páanim Diostau bíchaa náikiari. ³Të guosa huëpo velota bía huam bíchaa jü tabernáculota senu huéri áma órekay. Íri símek béppa santosi täyahuay. ⁴Ímí órekay jü incensario oro áusülitaka, entok két áma órekay jü nokta náu tütehuäpo arca, símekut oro át téktaka. Ímí huáijhua éntok jü urna ti täyahuame oro áusülitaka. Ímí huáijhua éntok maná áma órekay, éntok jü Arónta kuta basihuekame, entok jume guoj mamni nésahuim tétapo jiojteri. ⁵Íari béppa éntok jume querubnim símek béppa ujjorika jábuekay, bem másammey juka jü nokta náu tütehuäpo arcata páttialataka. Ímíri ojbo öorehuay jume Dios bejrim tucha béchibo. Íari bétanate én kara yún jita nooka.

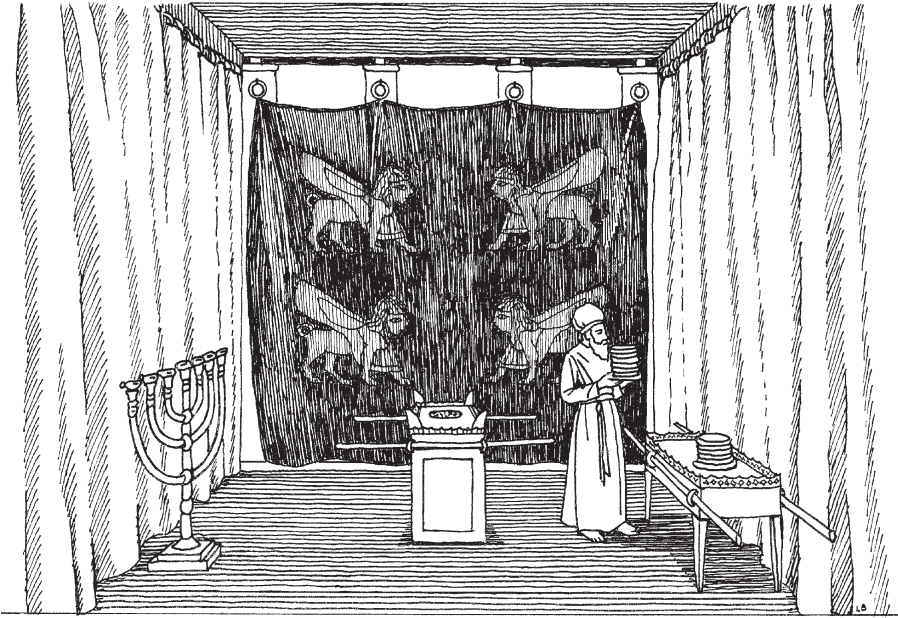
⁶Ínëli béja huéchiasi áma óresuka, jum tabernáculu huépul kätana ä náikimteripo, jume sacerdotem élaka áma kíkkimu, juka altarpó tékilta yáa báreka. ⁷Të jum senu kätana ä náikimteripo, jü sumo sacerdote áapo jíbba huásuktiapo séjtul ójbota huériaka áman kíkkibake, bueítuk ójbota kaa huériaka kara áman kibake. Íkái yörisi machik Diostau bíchaa náikiata huéria, áa béchibo, entok jume kaa jünéaka pueblopo Dios bejrim

yáalame béchibo. ⁸Jü Espiritu Santo am jüneetua, juka símek béppa santosi täyahuamta, juka böota áman bíchaa bókamta kee étapohuaihui, jum tabernáculu huépul kätana ä náikimteripo, juka oficio tékilta ketune áma johuayo. ⁹Íri ímëchi taahuarim béchibo ejemplo, juka ímí nokta huë pámani jü Diostau bíchaa náikiari entok jü kabaram súahuame. Júnentaka junne íri kara jíapsi éerita yúmalasi johua, jü Diosta ínëli yörihuame. ¹⁰Íri béja jübuahuame entok jita jihuame jíbba, jü jaikisi emo báksiaka Diosta yörihuame, nésauri yáataka takaahuata béchibo órekame. Íri ínëlitunake, juka tiempota yúmako símeta bemelasi yáahuäu tájti.

¹¹Të Cristo yepsaka béja ímí aane. Íri áu sumo sacerdote jü tühua äbo huémtahui. Jü tabernáculu ä tékiakäpo chë türika yúmala, entok kaa mámammey yáari, ál-la ínel jíayhuäpo kaa ímí buíapo joome.

¹²Entok kaa jume chiböram entok beserom ójbo huériaka, ál-la tua ä ójbohua huériaka, séjtul jíbapo béchibo áman kibakek, jum símek béppa santosi täyahuahui. Huanäi ínëli ä yásuka ä mabetak, juka jíbapo béchibo jñëuriata. ¹³Bueítuk jume torom entok jume chiböram ójbo, entok jü beseerota náposa jume chicha machimmet áa béppa huáttiahuakatek, báksiahuaka juka chicha machik takaahuat úhuataka tatahua.

¹⁴ÍTë chë júne úttiak, jü Cristota

(Hebreos 9:14)

ójbo! Áapo kaa chicha machik jípureka Diosta bíchäpo áu tójjak, jü jíbapo béchïbo Dios Espírituta huämi. Huanäi áapo ä ójboy kókkohuäpo jita johuäpo itom ä úhuanake. Huanäi ínëlite Dios jiápsamta nésahui jonake.

¹⁵Íari béchïbo, Áapo násuk huéeka taahuak, juka bemela nokta náu tütehuäpo. Ínëli ä muknakeu úttiatukay, jume nokta bát náu tütehuaka bétuk jume Dios bejrim jìokorinä béchïbo, ley nésauta kaa johuäpo. Huanäi jume núnurim juka boobit-huamta mabetnake, juka herenciata jíbapo béchïbo näikiata áme béchïbo.

¹⁶Bueituk jábetau senu jita tö sim bárëteko, jiösiata yáatebonake. Huanäi úttia, juka jiösiata yáatebokamta muknakëhui.

¹⁷Bueituk juka jiösiata yáakamta

mukuk, lútüriataka tatahua; të kee jee ä mukeyo kaita bėj-re, jü jiösia yáahuakame. ¹⁸Íari bétana kétchi, jü noki bát náu tütehuakame junne ójbo guötipo chúppuk. ¹⁹Bueituk Moisés sime ley nésauta gentetau noksuka, beseero entok chiböra ójbota nuka bäammaki. Entok kabara bóa síkirik, júya hisoopota huanäi am kómoniak. Huanäi libro nésautat ä sítiak, entok sime gentetachi, ²⁰Ínel jíakari: “Íri jü nokta náu tütehuakapo ójbo, Diosta enchimmet nésahueka pámani.” ²¹Entok kétchi, ójbota át sítiak, jü tabernáculotachi, entok jume Diosta yörihuäpo jita ámey johohuammechi. ²²Entok ójboyi batte sime báksiataka tahuanake, leyta jiä pámani; të ójbota kaa guötek, Dios bejrim kara jìokorina.

*Cristota kúrusit mukukäu
Dios bejrim yore úhua*

²³Úttiataka tatahuay, juka téhuekapo ayukamta bennak ínëli ä bákxiatunähui; të jü téhueka bétana huéeme huatek béppa chë türik Diostau bíchaa näikiata huáatia. ²⁴Bueítuk jü tua símek béppa santosi täyahuame Cristota kibakekäpo jü bát yáahuakamta bënna, të kaa mámmey yáari, ál-la téhuekapo Diosta anëpo óorek. Huanäi Áapo áman kibakek, ito béchïbo. ²⁵Entok kaa juebénasi áu tójaka áman kibakek, jáchin juka sumo sacerdoteta áman kíkkibake bénasi, jum símek béppa santosi täyahuähui, chíkti huásuktiapo, të täbuik ójbo huériaka. ²⁶Të täbuiasi ä huéenakeyo, úttiatu éiyey juebénasi jiokot ahuä bínnakëhui, juka ániata kësampo naateka. Të ëni jume cien huásuktiriam nat sáu kateme lütëpo, jíbapo béchïbo séjtlul jíba ä yáhuak, juka jiokot áu sikamta, juka kaa türik áme násuk ayukamta kaitapo tahuaria báreka. ²⁷Bueítuk ínëli chúpari jume yoremem, séjtlul jíba am kókkonakëhui; chúkula entok jü bette noki ámet chúpanake. ²⁸Ínëli këtchi jü Cristo séjtlul jíba jiokot ansuk, jume juebena Dios bejri yáarim jípurëu huéria báreka, entok guosa huëpo, yepsaka Dios bejrim johuäpo kaita áma jípunake, jume ä boobíchaihuime jínëu báreka.

10 ¹Bueítuk jü ley juka tühua äbo huémnta jékka jípurey, të kaa tua ájáriatukay

jü yebijnakeihui. Jume chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuaka Diostau bíchaa am näikiahuame, ìri kaibu yúmalasi emo am jíputuanake, jume áman rúkte. ²Ä junëlituk kaa éntok yáa éehuay, bueítuk jume íkai Diosta yörihuäu joame senu huëpom kaa chícha machika tahua éiyey, entokim bem jíápsipo kaa ä jípureka tahua éiyey, juka Dios bejrita. ³Të ìri chíkti huásuktiapo animaalim sússuahuame, ámeu huauhuaatihua, jume Dios bejrihuammehui. ⁴Bueítuk jume torom entok jume chivam ójbo karam jábeta ä úhua, jume Dios bejrim.

⁵Huäri béchïbo ániau kibakeka, ínel jiaahuak:

Juka animaalim súaahuaka emou bíchaa näikiahuamté kaa huáatiak, ál-lë takaahuata nee mákkak.

⁶Jü ójbo altarpo sítiahuame entok jü huakas tájipo táahuame Dios bejrim béchïbo, katim enchi al-leetuak.

⁷Huanäine ínel jiaahuak: “Dios, ímine emou huéiye, em nésahui yáa báreka, jáchin jum libro royopo ino bétana ä jiojteri pámani.”

⁸Ínel bát jíaka: “Jü animaalim súaahuame, jü Diostau bíchaa näikiahuame, jü altarpo ójbo sítiahuame entok jü huakas tájipo táahuame Dios bejrim béchïbo, katë am huáatiak entok katim enchi al-leetuak; ìri síme leyta jíá páman jojhua jíöbe.” ⁹Entok sep ínel

jiaahua: “Ímine emou huéiye, Dios, em nésahui yáa báreka. Juka bát huémta mékke ä óóre, juka chúkula huémta áma tahuanaké béchibo.”

¹⁰Jum ínëli éehuäpote Diostamak huitti jíapsihuäpo yáari, juka Jesucristota takaahua Diostau bíchaa ä näikiahuaka pámani, séjtuli entok jíbapo béchibo yáahuakamta.

¹¹Entok tua lútüriapo sime sacerdote chíkti táapo ä jojóa, juka oficio tékilta, jume animaalim juebénasi sússuahuamta; të ímëri jume Dios bejrim kaabeta úuhua.

¹²Të Cristo, áu tójaka séjtul jíba ä yáuhuak, jíbapo béchibo, juka jìokot áu sikamta, jume Dios bejrim yáarim béchibo. Huanäi Diosta bátam bétana yejtek. ¹³Huämi bát bíchaa ä boobíchaihui, jume ä béj-reka kateme ä guókim bétuk am tóijnäu tájti. ¹⁴Bueituk juka Diostau bíchaa näikiata séjtul jíba yáaka, jíbapo béchibo yúmalasi am tahuariak, jume Diostau bíchaa huitti näikiarim. ¹⁵Jü Espiritu Santo két itou ä lútüriate, chúkula ínel jiausuka:

¹⁶Jü Señor ínel jiaahuak:
Íri ájaria jü noki ámemak ín tütenakëhui,
chúkula huamei
taahuarimmechi.
Jume ín leyimne bem jíapsipo órenake,
entokne bem kóba súahuapo am jìojtenake.

¹⁷Noksuka júchi huatek nooka, ínel jíaka:
Kaibu éntokne ámeu huáatinake, jume bem Dios bejrimmehui entok jü Diosta nésahui kaa bem yáakähui.

¹⁸Bueituk jume Dios bejri yáarim jìokorisuhuakapo, kaitatunake, jü Diostau bíchaa näikiari jume Dios bejri yáarim béchibo.

Diostaute ruktipo yúmala

¹⁹Én éntok hermaanom, kaitatte obisi éaka arate áman kiimu, jum símek béppa santosi täyahuähui, Jesucristota ójbo béchibo. ²⁰Bemela böo jíápsamta Áapo itom étaporiak, cortinata órekaí pámani. Íri éntok ä takaahua. ²¹Diosta káripo tékiakamtate jípure, juka buére tékil sacerdoociota joamta. ²²Íahuite rúktinake, kaita jíápsipo ésolataka, huitti itom ä súalëpo tuísi jünéaka. Kaa türík bétanate itom jíapsi báksianake; jume takahuam éntok bäam kaa chícha machimmeyi. ²³Lútülate kutti ito jípunake, Dios éhuamta johuäpo, kaa kom éaka itom ä boobíchápo, bueituk jü itom ä mák-rókame, ä nokäu chúpanake. ²⁴Jábeta kaa yumäpote ä ania báreka éenake, entok tühuata joaka yore nákuhäpo, náu al-lee béchibo. ²⁵Jíbate ito náu totoijnake; katte jume kaa náu yayajaka joyhualame bënasi am báanake; entokte kuttílasi náu noknake, huaka taahuata äbo huémta jüneriaka.

Téjhuaataka junne Dios bejrim yáuhuak

²⁶Ítapo itom éäpo Dios bejrik yáakátek, jü lútüriat jüneeahuamta mabetchulataka, Cristota áu tójakäu béja kaitatunake, jume Dios bejrim

itom yáakä béchïbo. ²⁷Ál-la jü bette noki Diosta chúpäu máusi machika, táji pójteka am buänake, jume Diosta béj-reme. ²⁸Jü Moiséjta ley béppa sikame guoyim ö bájim bíchäpo, kaita éntok át nátemaijhuaka mäna. ²⁹Enchim éäpo, ¿jaikisisu nat béppa ára ä mabeta jäni, juka bette nok chúpemta, jü Diosta Üusitat chepteme, entok juka nokta náu tütehuakapo ójbo guötekame, chïcha machiku ä näikiamtachi? Ímëri santosi yáahuaka junne. ¿Ä béj-rekam, Diosta tühua Espiritu kaitäpo bitcha! ³⁰Bueitukte ä täya, juka ínel jíakamta: “Ínapone ä áttiak, juka nássuahuaka yoret nóttirihuamta, entok ínapone ä béjtuanake”, ti jiaahua jü Señor. Entok júchi: “Jü Señor ä pueblobeu bette nokta chúpánake.” ³¹¿Tepa jaanti maachi, jü Dios jíápsamta mámpo huáttihuame!

³²Të huámëi taahuarimmehuem huáate, júnakoy juka Dios machiriata mabetchuka. Entok jiokot aneka júnem áma yuumak, Diosta úttiärayi jum naamuksi anhuäpo. ³³Të huate enchimmehui, tua lütüriapo guojajjahuakem jiokot enchimneu siika, simem bíchäpo, éntokem júchi täbuiasi am jáläeka taahuak, huame enchim bénasi ámeu huémta jípureme. ³⁴Bueituk jume pereesom júnem két jiokoleka tüisi am bitchak, éntokem juka jita enchim úuhuahuäpo júnem al-leaka át yeu sájjak, jünéaka chë türi herenciata enchim jípurëhui, téhuekapo kaa lülütëmta. ³⁵Bueituk katem

ä taru báare, juka enchim át éähui; bueituk ímï yökäteko jita buéresi mabethuamtem jípunake. ³⁶Türi, jü yánti jíápseka Diostat boobit-huame, bueituk ínëli juka Diosta nésahui yáalataka, juka Áapörík yore mák bárëhuem mabetnake. ³⁷Bueituk jü jïojteri ínel jiaahua:

Júchi chúbala jíbba,
jü yebijnakeme yebijnake,
entok kaa bínhuatunake.

³⁸Të jü lútula Diostamak huéeme Diostat éaka jíapsinake;
të jü amáu nóttekame kaibu ín jíapsi al-leetuanake.

³⁹Të ítapote kaa amáu notte, jum emo taruhuäpo, ál-late át éehuamta jípure, itom jíapsi jíapsinakë béchïbo.

Diostat éehuame

11 ¹Jü huitti jita boobit-huame, Dios éehuä páman huéiye, entok kaa ä bíchaka kutti jíapsihuame. ²Bueituk jume itom bát kat-riam fári béchïbom juka tühuata áme bétana nokhuamta jájamek. ³Diostat éehuápámante át jüneiya ániata yáahuakahui, Diosta nokibeyi, bueituk ínëli jü itom bíchäu, kaa bít-huamtay yáahuak.

⁴Diostat éehuäpo Abel animaalim súaka Diostau bíchaa näikiahuamta chë türik Diostau tójjak, Caínta béppa. Íari béchïbo Diosta tüisi áa bétana nokäu jájamek, lútula jíápseka jume Diostau bíchaa näikiarim ä yáakä béchïbo. Éntok ínëli ä muksulatuk junne, Abelta yáakäu jíba áa bétana nooka.

⁵Enoc Diostat ä éä béchïbo núk sákahuak, kókkohuamta kaa bíchaka. Entok kaabe ä téuhuak, bueïtuk Dios ä nuk siika. Të kee jee núk sákahuaka, Diosta bíchäpo tüisi jiápsaka täyahuak.

⁶Dios éehuamta kaa jípureme Diosta kaibu al-leetuanake, bueïtuk Diostau rúktihuäpo úttia, jü jünee huame Áapörík anëhui, entok huame ä jariame bem kobakäu am mámaka.

⁷Noéta Diostat éä béchïbo, Áapo ä téjhuak, juka huéenakemta ketune kee jee bíttuyo. Diosta mauj yöreka ä jotáytek, juka arcata, ä familiahua áma emo jínëunakë béchïbo. Íkai Dios éehuamta jípureka ániat jiápsame bette nokta ámet chúpatebok, entok lútula jíapsihuamta herenciapo mabetak. Ìri éntok Dios éehuamta bétana huéiye.

⁸Diostat éehuäpo Abraham núnuhuak. Huanäi yeu siika, jum ä yebijnakeu herenciapo mabet báreka. Të yeu sika kaa jüneyiy jákun áu yebijnakëhui. ⁹Diostat éehuä béchïbo áma jóakay, kaa áma jomemta bënasi jum buíata ä máknaïpo, kaa ä áttiakamta bënasi, Isaactamak entok Jacobtamak lona kárimpo. Ímëi éntok juka ä máknäu herenciapo áamak áttiakay. ¹⁰Bueïtuk buére jóäraata boobíchaihuiy, óusi nahuakamta. Íkai éntok Dios ä jünaktek, entok ä yáuhuak.

¹¹Diostat éehuä béchïbo jü Sara kaa äasoaka, úttiäraata mabetak ára ä asoanakë béchïbo. Huanäi asoak jamyölataka junne, bueïtuk ä súsualek, juka nokta asoanakee,

ti áu jíayhuakamta. ¹²Íari béchïbo kétchi, huépülak abe mukemtabechi juebénakam át yeu sájjak, téekapo chókim bënasi, entok juka sèeta bahue mayoat óreka kara näikiahuamta bënasi.

¹³Dios huáatihuä pámani, ímëi simetakam kókkok, juka bem mabetnakëu kee jee mabetaka. Të kíalim mékkariat am bíchaka am súsualeka am tebotuak. Entokim nokaka ínel jiaahua: “Katte ímí joome, entokte kia buía ániat kaate.” ¹⁴Bueïtuk jume íneli jíame, huittim yore jüneetua, täbui naciónta emo jariähui.

¹⁵Bueïtuk bempo hua buíarat bem yeu sájakäbet éätek, lütüriapom tiempota jípurey áman bem nótti béchïbo. ¹⁶Të bempo chë türík jípu péiyay, téhuekapo. Íari béchïbo Dios kaa ámey tihueka ámeu áu Dios tíiya, bueïtuk buere jóäraata am yáariak.

¹⁷Dios éehuä béchïbo, Abraham jübilahuak Isaacta më íaahuaka Diostau bíchaa ä näikiahuäpo. Íneli jü ä máknäu mabetnakeme huépülak jíba üuseka Diostau bíchaa ä näikiaka áahuä tójjak.

¹⁸Íneli téjhuaritukay: “Isaacta betanë nat tómti kat-riam jípunake.” ¹⁹Jüneyiy Diosta

(Hebreos 11:19)

úttiata jípurèhui, jume kókkolam násuk jábeta ä tóbnoktianakë béchïbo. Ä ínèlipo, ä üusihua áapo júchi mabetak.

²⁰Dios éehuä béchïbo, Isaac Diosta tühua aahuak, chúkula símeku ámeu ayunakemta, Jacobta entok Esáuta béchïbo.

²¹Dios éehuä béchïbo Jacob, muk báreka, Joséta üusim hueuhuëpulam béchïbo Diosta tühua aahuak. Huanäi Diostau rúkteka ä yörek, ä boroonia puntat huíjjüteka. ²²José muk báreka am téjhuak, jume israelita usiarim yeu sákanakèhui, entok nésahuek ä takaa ótam bétana.

²³Ä áchayim Dios éehuä béchïbo báij metpo Moiséjtam éssok, bueituk musála machisim ä bitchay, entokim reyta kutti noki kaa májhuek. ²⁴Dios éehuä béchïbo Moisés, béja yótaka kaa entok reyta mala asoapo áu náikia iak. ²⁵Áapo íkái yeu púuhuak, jü Diosta gentemak jiokot ä bínnähui, bueituk jum kaa türiku chúbala al-leaka náasä huéenakeu, síimeta tójjak. ²⁶Jü Cristotamak jiokot anhuame símek béppa ríkoapo ä jípurek, jum Egiptopo tómi tesorota béppa, bueituk juka ä yönakeu bitchay. ²⁷Diostat éehuä béchïbo Egiptota tö siika, juka reyta ómtira kaa májhueka. Ínèli áu jípurek, juka kara bít-huamta bíchamta bénasi.

²⁸Dios éehuä béchïbo pájkuata yáuhuak, entok juka ójbo sítiahuamta, jü kësam usiarim súame bempörim kaa am táktianakë béchïbo. ²⁹Dios éehuä béchïbo Bahue Síkiri pámanim

yeu sájjak, buía huakiapo bénasi. Jume egipciom két ánèli ayu báreka, báapom kókkok.

³⁰Dios éehuä béchïbo jume Jericó pueblopo sami kóräim huáttek, guoy búsan táapo kontiriáhuaka. ³¹Dios éehuä béchïbo Rahab júyapo yorememmak boböyeme kaa ámemak muukuk, jume Diosta nésauri kaa yáakammaki, jume áman bíttuarim yánti ä mabetakä béchïbo.

³²Entok, ¿jítasune két noknake jáni? Bueituk jü tiempo inou binake, Gedeónta bétana ettejjoa béchïbo, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, entok profetam bétana. ³³Ímèri Dios éehuä béchïbo reyesim buiäramim úttiapo nüuka, entokim lútula huémta yáuhuak, Diosta am mák rókakáhuim jájamek, entokim yóokom tem páttiak.

³⁴Táij béete rúpaktemtam tuuchak; ejpara buahuim ayukäpom yeu sájjak; úttiäraata kaa ayukäpom úttiäraata yeu huíkkek; nássuahuäpom úttiata nüuka; entokim kaa áma joome batallón sontarom tennituak.

³⁵Jume jáamuchim bem kókkolam jíabitekame mabetak.

Huate éntok kókosi jiokot johuaka junne, búttia báahuakam kaa báarek, juka chë türi kókkoka jíabitehuamta mabet báreka.

³⁶Huate kaa huáatihuaka tiusi jiokot yáuhuak, entokim benmuchahuak, entokim pereesotehuaka cárcelpo jóahuak.

³⁷Tétammeyim mamaasuhuak; bem takaa éntok nasukaman

chúktiahuak serruchommeyi; bem
jiopnakē béchibom jöbilahuak;
ejpara buahuimmeyim súahuak.
Yünim naa sájjak, kabara
entok chiva béhuam sánkoka,
poloobemtaka, kökosi sirok
éaka, jájana kaa tüisi bít-huaka.
³⁸Katim ímī ániapo jíapsi
iaahuaka bít-huay. Mékka ánia
see päriapom naa kaatey, júya
ániachi. Káu guójöku entok buía
guójökum jójjoasuk. ³⁹Ímēi
símetaka, akim ä jájamek jöbe,
juka tüisi bem jíapsähui. Tē
Dios éehuäpo katim ä mabetak,
juka bem mák báahuaka nok-ri.
⁴⁰Bueituk Dios huaka chē türik ito
béchībo yáuhuak, kaa bempolaim
jíba yúmalasi emo jípu iaaka, ál-la
ítapote két ámemak näikiahuak.

Jesústate jíba bínnake

12 ¹Ánēli kétchi, ítapo
ito chíkola juebénaka
Diostat jíapsekame itom bíchame
jípureka, juka kaa türik entok
béttesi machik itom kom
tábemtate tóijnake; entokte
yánti éaka tenninake, juka böot
tennihuamta ítopat jípureka,
²Jesústa jíba bíchaka. Bueituk
Áapo Dios éehuamta yáala, entok
yúmalasi ä tahuariala. Entok
Áapo al-leehuamta áapat jípureka,
kúrusit jìokot aayuk, tiusi jájana
bít-huaka junne. Huanäi én rey
bankot katted Diosta báta bétana.
³Bueituk áachem emo temaje,
jü Áaporikúu sikamtahui, jáchin
jume kaa türik joame ä bėj-reka
jáptek, bueitukem jum enchim
át éäpo kaa huátti báanake,
lótteka. ⁴Bueituk emēe katem jee

kókkko, juka kaa türik bėj-reka
enchim nássuäpo. ⁵¿Jachem ä
kóptiasula bėjja, juka kutti nokta?
Bueituk enchim üusekam ténasi
enchimneu nooka, ínel jíaka:

In üusi, katē kia kaitäpo ä bít
báare,

juka Señorta kuttílasí enchi
majtiayo,

éntoke kaa kóm ée báare, kutti
nokta emou ä nokayo.

⁶Bueituk jü Señor ä nákéu
kuttílasí majtia,

entok ä bébeba, juka usiapo ä
mabetakähui.

⁷Emēe juka kutti yore
majtiahuamta ára mabetátek,
Dios enchim üusekam ténasi
enchim bitcha. Bueituk,
¿jábese jü usiari ä áchay
bétana kutti yore majtiahuamta
kaa mákhuame? ⁸Tē emēe
kaa kutti majtiahuakatek,
katem ára usiaripo näikiahua,
bueituk símetakam kutti yore
majtiahuamta mámak-hua.

⁹Täbuiasi ä bít-huäpo, ímī
buíapote itom áchayim jípurey,
kuttílasí itom mamajtíame,
entokte am yörey. ¿Jachute kaa
chē júne ä jopo yúmala, juka
téhuekapo itom áchay nésauri,
itom jíapsinakē béchībo?

¹⁰Lútüriapo huámēri kaa jaiki
táapo kuttílasim itom mamajtiay,
bempörim ä türei pámani; tē ìri
símeta itou türinakē béchībo,
bueituk áamak huépülsi itom
jíapsi iaaka. ¹¹Lútüriapo jü kutti
yore majtiahuame yorehuä johuay,
juka kaa al-leehuamta entok
sirokhuamta; tē ál-la chúkula
yánti lútula éehuamta huéria,

huame kuttílasi áma huam
sákalame béchïbo.

*Jinhua maachi Jü Diosta nok
jiahui kaa jobahuame*

¹²Huäri béchïbo, jume mámam
kón huéchilamem tóboktia,
entok jume tónom karaktilame.

¹³Éntokem ili böom rúttuktia,
enchim guókim béchïbo, bueituk
jü guók rábiktilame kaa böot
yeu huénake, ál-la türilataka
tahuanake.

¹⁴Yánti éehuamtem jípure,
entok huépülsi jíapsihuamta.
Júnëlem simemmak kaate,
bueituk íkái kaa jípureme kaibu
Diosta bínnake. ¹⁵Tüisem át
suhua, kolopti jábe kaa ä
jájamnake, juka Diosta tühua.
Diosta nésahui kaa ä yáakä
béchïbo, ä jíápsipo chibu éehuame
át ayu táyтинake. Huanäi iri böota
ä páttiria báanake. Íäri béchïbo
éntok, juebénakam juénakuu
emo nasontenake. ¹⁶Kaabe jak
enchim násuk annake, jámutta
kaa jubeka áamak jíápsaka,
ö juka Diosta bétana yörisi
machik kaa yöreka, Esáuta ayuka
bénasi. Bueituk huépul puraato
buáhuamta béchïbo, juka ä késam
usiari áttiarita nénkak. ¹⁷Béjem
ä jüneria, chúkula Diosta tühua
mabet péaka, kaa jehuitariahuak.
Huanäi ínëli kaa ä jájamek, juka
jíapsi kuaktihuamta, buanaka ä
jariaka junne.

¹⁸Bueituk katem jü káhui ára
át mámtahuamtau rúktilla. Íri
éntok táijpo bétey, tüisi kaa
machika kut huathuattëpo entok
buére jekäpo. ¹⁹Huanäi trompeeta

jíahui jíkkajituk, entok jíahui
nokame. Jume ä jíkkajakame
éntok jiokot jiaahuay, kaa éntok
ámeu nok íaaka. ²⁰Juka nésauta
bem jíkkajáhuim kara yánti éaka
mabetay: “Bueituk jita animal
júyat jálojtekätek tétammey ö
kúta buahuimmeyi mamaasunay.”
²¹Buéresi jínhua machiakay jü
bít-huame; íäri béchïbo jü Moisés
ínel jiaahuak: “Guómtilatakane
ino yoohua.”

²²Eme éntokem áu rúktilla,
jü káhui Sióntahui, jü Dios
jíápsamta buére jóarähui,
téhuekapo jóära Jerusaléntahui,
entok jume ángelesim juebena
mílimtaka emo jáläekammehui,
²³huame késam usiarim emo
náu totoijhuäpo náu animmehui,
bem téhuam éntok téhuekapo
jiojteri, entok Dios simemmeu
Jueztahui, entok lútula huëpo
espíritummehui, jume yúmalasi
yáarimmehui, ²⁴entok Jesústahui,
juka bemela nokta náu
tütehuakapo násuk huéekamtahui,
entok jü ójbo sítitahui; iri éntok
chë tüisi nooka, jü Abelta ójbo
béppa.

²⁵Tüisem át suhua, kaa ä
omoute béchïbo, juka nokamta.
Huámëi júnakoy buíapo bétte
nokta ámeu nokhuakamta,
katim ä mabetak; karam ä
guójaniaka taahuak. Ítapo këtchi,
kaa ä mabetakäteko, juka kutti
nokta téhueka bétana huémta.
²⁶Júnakoy huäri nok jíahui
këtchi buíata áu yoyootuak, të
ëni nokta chúpa rókaka nok-la,
ínel jíaka: “Ketunene séjtul
huëpo, áu ä yoyootuanake, të kaa

buíata jíbba, ál-la juka téhuekata kétchi.” ²⁷Íri nooki, “ketune séjtul huëpo huéeme”, ínel jiau báare: jü yáataka ára sékána órehuame mékka órena, bueítuk juka kara sékána órehuamta áma tahuanaké béchíbo. ²⁸Inélite juka rey nésauta johuäpo kara sékána órehuamta mabet-lataka, atä baysaunake, entokte íkái itom jípurë násuk, ä nésahui joaka Diostate al-leetuanake, ä yórihuäpo suamsi ito nüyeka. ²⁹Bueítuk itom Dios tájji jü jita lülütíame.

Cristota éä páman jíapsihuame

13 ¹Emóem nákeka jíba náu aane, náu huéerim bénasi. ²Katem áabia kópte, jü enchim jóapo jábeta mabet-huäpo, bueítuk huate kaa jünéaka bem jóapom ángelesim mabetak.

³Jume peresommehuem huáate, ámemak peresomtuka bénasi, entok jume jiokot bít-huame, eme két enchim takaapo ámemak ä ínnëam ténasi.

⁴Símemmet huéchiapo bíttunake, jü emo jubiahuame; íkái éntokem türi páman jíba ä huéria báare; té kaa emo jubeka entok kaa emo kunaka náu jíapsihuame, Diosta bíchápo yäura bít-huamtam jípunake.

⁵Jum jita jípu péehuäpo katem kaa náksi jita jípu péiya; juka én enchim jípurëmakem al-leiya, bueítuk Áapo ínel jiaahuak: “Kaibune enchi tö simnake, entokne kaa enchi tóijnake.”

⁶Inélite huitti éaka ára ínel jiaahua: Jü Señor ára nee ania; kaibune máujnake,

juka yoremta jita inou yáanakey junne.

⁷Enchim pajtorimmehuem huáate, juka Diosta noki enchimneu nokakammehui. Ámechem suuhua, jáchin bem tahuanakéhui, jum naa kújakteka jáchin bem jíápsäpo. Huanärem jum bem Dios éä páman jíápsa.

⁸Jesucristo jíba ájária, tuuka, éni, entok jíbapo béchíbo. ⁹Katem täbuiasi jájaana emo majtiahuäu bíchaa emo huériutebo báare, kaita huitti täyahuä pámani. Bueítuk türi, juka jíapsita Diosta tühuapo kutti yéchahuäpo, té kaa juka buähuamta bétana yore majtiahuäpo; bueítuk ímíri kaabetau tüisi siika, jume íkái yáakammehui.

¹⁰Huépul altartate jípure; ímíri karam itomak ára áma jíbuä, jume tabernáculopo oficio tékilta joame.

¹¹Bueítuk jü sumo sacerdote animaalim ójbo huériaka jume Dios bejrim yáarim béchíbo, áman kikkibake jum símek béppa santosi täyahuähui. Huanäi ímëi animaalim takaahuam, päkunim yeu tóijhuaka táттаahua. ¹²Íneli kétchi Jesús, ä ójboy juka pueblota santosi tahuaria báreka, puertapo päkun kókosi jiokot ansuk.

¹³Campamentopote päkun áu yeu kannake, jiokot ä bít-huäu huériaka. ¹⁴Bueítuk ímíte yü tutti buére jóarata kaa jípure; ál-late huaka chúkula boobit-huamta jaria. ¹⁵Inélite Diosta béchíbo jíba ä jo báanake, Áapörik huämi. Áa béchíbo näikiatate buiknake, itom tempo yeu huémnta, entokte ä téhuam huatem jünériatuanake.

(Hebreos 13:20)

¹⁶Tühua johuame entok jü kaa chúkteka emo aniahuame, katem ä kóptia; bueituk juka kaa emo ámpoleka jíapsihumta, Dios ä türe.

¹⁷Jume enchim pajtorim nésauritem johua, éntokem áme bétuk emo nüye; bueituk bempom jáchin enchim jíapsäu suaya, entokim Diosta bíchäpo yeu jábuana, enchim béchibo. Inëlim al-leaka ä jonake, kaitat jáchin éaka. Bueituk kaa ä ínëlituk éntok, enchim béchibo júne kaa türinake.

¹⁸Ito bechibem Diostau nooka; bueitukte huitti éiya, Diosta bíchäpo tüisi ito jíapsähui. Itom naa kújaktépote simeta tüisi jo báare. ¹⁹Entokne júchi enchimneu ä aahua, ínëli enchim ä yáa sáhueka, bueituk juka enchimneu ín nóttinakeu läuti ä yáatunakë béchibo.

**Ä chúpëpo Diosta tühua,
entok teboterim**

²⁰Jü yanti éehuäpo Dios kókkolam násuk ä jíabitetuak,

juka itom Señor Jesucristota. Iri jü kabarammeu buére pastor, entok ä ójboyi jü noki náu tütehuak, jíbapo béchibo. ²¹Én éntok Dios áma enchim yúmatuanake, síme tühuata entok ä nésahui johuäpo. Jesucristota nésahuekápáman türihuamta enchimmet yáanake. Jü símek béppa uyjori éntok áa béchibotunake, síme huasu-huasuktiriammechi. Júnentunake.

²²Enchimmeune ujbuanna, ín hermaanom, juka kutti nokta kaa enchim kom étuanakë béchibo; bueituk íkäine kaa jaikik enchimneu jíojte. ²³Enchimne júnee íaa, jü itom hermaano Timoteo béja kaa cárcelpo káttek. Áapörík läuti yepsak, áamakne áman enchim bínnake.

²⁴Jume enchim pajtorimem símem tebotua, entok símem jume santosi jíápsame. Jume Italiapo joome enchim tebotua.

²⁵Jü Diosta tü eäu enchim béchibotunake. Júnentunake.